

Sistem Kepercayaan Orang Asli Kensiu di Kampung Lubuk Legong, Kedah

Nur Faaizah Md Adam

Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Pendidikan Sultan Idris
nurfaaizah@fbk.upsi.edu.my

Published: 30 Disember 2021

To cite this article (APA): Md Adam, N. F. (2021). Sistem Kepercayaan Orang Asli Kensiu di Kampung Lubuk Legong, Kedah. *Jurnal Peradaban Melayu*, 16(2), 54-62. <https://doi.org/10.37134/peradaban.vol16.2.6.2021>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/peradaban.vol16.2.6.2021>

ABSTRAK

Orang Asli ialah sebahagian daripada penduduk Malaysia yang telah mendiami negara sejak beribu tahun dahulu. Umumnya masyarakat Orang Asli memiliki dan mengamalkan pelbagai jenis kepercayaan dan nilai hidup mereka yang unik dan tersendiri. Mereka mempunyai satu nilai hidup yang harmoni antara sesama insan dan alam persekitaran semula jadi mereka. Hal ini kerana, hubungan mereka sesama manusia dan alam persekitaran telah banyak mempengaruhi cara hidup dan sumber ekonomi mereka. Terdapat tiga suku orang Asli iaitu Senoi, Proto dan Negrito. Orang Asli Kensiu tergolong dalam suku orang Asli Negrito dan merupakan kelompok orang Asli yang terkecil dan tertua sekali di Semenanjung Malaysia berbanding kelompok Senoi dan Proto. Orang Asli Kensiu hanya terdapat di Kampung Lubuk Legong, Baling, Kedah. Jumlah mereka ialah seramai 224 orang yang terdiri daripada 44 buah keluarga pada tahun 2009. Justeru tidak banyak tulisan tentang kepercayaan suku ini, sama ada berbentuk umum apatah lagi dalam bentuk ilmiah, maka artikel ini adalah sebagai salah satu usaha permulaan untuk mendokumentasikan keberadaan masyarakat ini.

Kata kunci: kepercayaan, orang Asli Kensiu, Kampung Lubuk Legong, Kedah.

PENGENALAN

Menurut M.W. Tweedie seorang sejarawan menyatakan dalam bukunya *Pre-History* mereka yang tinggal di Semenanjung dikenali sebagai Negrito dan telah ada sejak tahun 8000 sebelum masihi tinggal di dalam gua memburu binatang yang dikenali sebagai zaman batu pertengahan. Terdapat di Kedah pada zaman Paleolitik dan Mesolitik pada tahun 5000 sebelum masihi telah didiami oleh orang Austronesia yang menjadi nenek moyang orang Negrito, Sakai dan sebagainya. Orang Negrito ini sukar untuk ditentukan sifat-sifat fizikalnya kerana dalam kalangan mereka terdapat empat sub kumpulan Kensiu yang mereka kenali sebagai Mos, Nakil (atau Dalem), Hetot dan Tanjen. Purata mereka mempunyai rambut yang kerinting halus, berbadan gelap, dan rendah setinggi 5 kaki ke bawah, hidung lebar mata bulat mirip Orang Afrika Timur dan kebanyakan mereka seperti Orang Asli New Guinea yakni Papuans.

Pengkaji Barat yang awal memperkenalkan istilah '*little negro*' berdasarkan ciri-ciri fizikal dan perwatakan masyarakat berkenaan. Mereka berkulit gelap, berambut kerinting yang tumbuh rapat dengan kulit kepala, bermata bundar, berhidung lebar, berbibir penuh, tulang pipi yang timbul dan purata ketinggian 1.47 meter bagi lelaki, manakala kaum wanita lebih rendah. Orang Semang membahaskan diri mereka sebagai '*minik*' yang bermaksud '*orang*'. Selain itu, pengenalan diri juga bergantung pada suku kaum atau '*puak*'.

Gambar 1: Ciri Fizikal Orang Asli Kensiu

Identiti kaum Negrito adalah tersendiri dan boleh dilihat melalui kebudayaan, kebendaan dan kehidupan mereka. Mereka menunjukkan sedikit atau tiada tanda-tanda pertanian. Hal ini adalah kerana mereka ini adalah satu golongan Orang Asli yang nomad sepenuhnya. Bentuk kebudayaan kebendaan mereka termasuk penggunaan dalam mencucuk hidung dan pembinaan kediaman sementara untuk berlindung dari angin dan cuaca. Kaum Negrito mengembara dari setempat ke setempat kerana memburu dan mengumpul bahan makanan dan barang-barang hutan. Mereka akan berpindah ke tempat lain jika didapati tempat itu tidak produktif lagi. Mereka tidak mengamalkan pertanian. Sehingga tahun 2000, jumlah penduduk Kensiu yang menganut agama Islam seramai 118 orang dan selebihnya masih mengekalkan kepercayaan animisme.

Suku bangsa Negrito merupakan masyarakat orang Asli yang terkecil jika dibandingkan dengan suku bangsa Senoi dan Proto. Suku bangsa Negrito juga dikenali sebagai suku Semang. Istilah Semang digunakan oleh orang Melayu bagi merujuk kepada suku bangsa Negrito yang hidup memburu dan memungut hasil hutan di Semenanjung Malaysia. Orang Semang merupakan penduduk paling tua di Semenanjung Malaysia dan di Asia Tenggara.

Suku bangsa Negrito ramai terdapat di bahagian utara Semenanjung Malaysia dan Selatan Thailand. Masyarakat Negrito (*Semang*) juga terdapat di Filipina hingga Kepulauan Andaman di Teluk Bengal, Selatan Myanmar, pedalaman Sumatera dan Sulawesi. Di selatan Thailand, orang Semang juga dikenali sebagai '*Tonggo*' atau '*Mos*'. Manakala di Kelantan, masyarakat ini dikenali sebagai '*Pangan*'. Namun, kedua-dua istilah ini telah diketepikan dan digantikan dengan istilah Negrito.

Orang Semang atau Negrito merupakan salah satu rumpun bangsa orang Asli Semenanjung yang paling terkenal sebagai sebuah masyarakat '*egalitarian*'. Masyarakat ini terdiri daripada enam suku kaum iaitu Bateq (atau Batik, Ngok, Herb), Jahai (atau Jahay), Kensiu (atau Kenseu, Kensieu) dan Mendriq (atau Menrik, Menreq, Menrab), Kintaq dan Lanoh. Kesemua istilah panggilan suku kaum ini membawa gabungan maksud '*orang*' dengan '*hutan*', '*darat*' atau '*daratan*'.

ORANG ASLI KENSIU

Menurut Jabatan Orang Asli Perak (2014) orang Asli Kensiu juga dikatakan ada pertalian keluarga di Kampung Rai Yala Selatan Thailand. Mereka tinggal semenjak 1957 di Lot No. 3623 yang telah diwartakan pada tahun 1958 sebagai Rizab Orang Asli seluas 428 ekar (JHEOA: 98:3), sebelum itu mereka tinggal berpindah randah dari Lubuk Legong ke Parit Panjang, Kampung Bendang Man Sik, sungai Celak dan Kampung Tiak Kupang. Ia merupakan kumpulan kaum Negrito yang terkecil dan tertua sekali di Semenanjung Malaysia. Kini terdapat jumlah penduduk seramai 224 orang dan jumlah 44 keluarga (data maklumat dari JHEOA Grik, Perak 2009). Dari sumber senarai nama tahun 2016 pula penduduk Kensiu telah bertambah kepada 292 orang iaitu 77 buah keluarga. Daripada 292 orang penduduk 3 orang berbangsa Semai, 6 Temiar, 3 Jahai, 8 Lanoh, 8 Kintak, 7 lain-lain dan hanya 257 orang berbangsa Kensiu. Di sini dapat dilihat pertambahan penduduk asli Kensiu dari tahun 2001 sehingga 2016.

Dalam negeri Kedah hanya terdapat sebuah kampung orang Asli sahaja iaitu Kampung Lubuk Legong, terletak dalam mukim Siong dan jaraknya lebih kurang 13 kilometer dari bandar Baling. Suku kaum orang Asli yang menetap di sini adalah puak Kensiu daripada kumpulan Negrito dan satu-satunya yang mendiami Semenanjung Malaysia.

Kawasan penempatan mereka kini telah dilengkapi dengan sebuah surau, dewan serbaguna, kedai runcit, tabika, gelanggang takrow dan terdapat 46 buah rumah milik penduduk yang dibina oleh JHEOA dan sebuah rumah milik petugas JAKIM. Penempatan mereka juga dilengkapi dengan bekalan elektrik dan bekalan air masyarakat yang disediakan oleh Jabatan Bekalan Air.

Gambar 2: Tabika,

Tabika ini mempunyai seorang guru yang bernama Puan Khadijah binti Bakar dan seorang pembantu yang akan menyediakan makanan kepada pelajar dan menguruskan tabika yang bernama Nazirah binti Shaari. Menurut Puan Khadijah binti Bakar pada tahun 2021 terdapat 16 orang pelajar berumur 4 hingga 6 tahun yang belajar di tabika ini. Tiga orang daripadanya adalah pelajar orang Melayu.

Gambar 3: Gelanggang takrow dan rumah yang dibina oleh JHEOA.

Setiap petang remaja orang Asli Kensiu bermain di gelanggang takrow sebagai aktiviti sukan. Pada masa lapang mereka juga pergi menangkap ikan dan melakukan aktiviti riadah yang lain. Rumah yang disediakan oleh JHEOA memberikan keselesaan kepada semua penduduk Kampung Lubuk Legong.

Gambar 4: Sungai kecil di perkampungan Lubuk Legong

Di sungai ini tempat kanak-kanak mandi-manda di sebelah petang dan semasa cuti sekolah. Segelintir kaum wanita Kensiu pula lebih selesa membasuh pakaian dan mencuci pinggan mangkuk di sungai ini walaupun sudah ada bekalan air di rumah masing-masing. Persekitaran sungai ini sememangnya sesuai untuk melakukan aktiviti tersebut kerana mempunyai pokok-pokok sebagai teduhan dan kedalaman air yang sederhana.

METODOLOGI

Pengkaji telah menggunakan pendekatan etnografi untuk mengkaji budaya orang Asli Kensiu di Kampung Lubuk Legong. Menurut Creswell (1998), etnografi merupakan bentuk kajian yang praktikal untuk mengkaji sesuatu kumpulan seperti pendidikan, kepercayaan, tingkah laku dan bahasa. Kajian etnografi merupakan bentuk kajian kualitatif yang digunakan untuk menerangkan, menganalisis dan menginterpretasi bentuk "*culture-sharing*" sesuatu kumpulan seperti tingkah laku, kepercayaan, bahasa, ekonomi, struktur politik, interaksi, kehidupan dan gaya dalam perhubungan. Untuk memahami "*culture-sharing*" seseorang pengkaji perlu meluangkan masa di lapangan untuk temu bual, memantau dan mendokumentasi bagi memahaminya. Masa yang lama diambil maka data dapat direkodkan dengan terperinci. Oleh itu, etnografi

ialah pengembaraan suatu budaya atau cara hidup dalam sesuatu komuniti. Ia menjelaskan sesuatu budaya atau mana-mana aspek budaya.

Antara kaedah yang digunakan untuk mengumpul data budaya dan warisan Kensiu ialah kaedah temu bual dan kaedah pemerhatian serta menggunakan kaedah rakaman. Informan yang dipilih pula, mempunyai latar belakang bahasa Kensiu yang fasih sama ada dari aspek pertuturan dan mempunyai pengetahuan tentang budaya Kensiu. Pengkaji telah memilih tiga orang informan untuk menjawab objektif kajian ini iaitu menghuraikan sistem kepercayaan orang Asli Kensiu. Antara informan yang dipilih mengikut kriteria yang diperlukan ialah Razali bin Kulim iaitu Batin Kampung Lubuk Legong, Kulim bin Keramat iaitu merupakan bomoh dan antara penduduk yang tertua di perkampungan tersebut. Akhir sekali Puan Syarifah binti Kunyit iaitu isteri kepada Encik Kulim bin Keramat. Pendokumentasian ini perlu dilakukan supaya sistem kepercayaan masyarakat minoriti ini tidak hilang begitu sahaja mengikut peredaran zaman yang semakin moden dan maju ini.

Kepercayaan Orang Kensiu

Setiap kaum atau bangsa di dunia ini mempunyai kepercayaan dan adat resam yang tersendiri. Kepercayaan adalah sesuatu yang mereka percaya dan anuti termasuklah dalam bidang agama. Adat resam pula ialah kegiatan atau amalan yang telah menjadi kebiasaan dilakukan sesuatu kaum itu. Orang Asli Kensiu juga mempunyai kepercayaan dan pegangan terhadap adat resam yang tersendiri.

Kepercayaan dari aspek agama Orang Asli Kensiu

Dari segi kepercayaan masyarakat orang Asli pada amnya masih mengamalkan kepercayaan animisme yang mana mereka mempercayai bahawa semua atau tiap-tiap benda dan makhluk mempunyai rohnya yang tersendiri. Namun demikian terdapat juga perbezaan fahaman dan kepercayaan diantara ketiga-tiga suku bangsa tersebut.

Suku bangsa Negrito percaya bahawa dunia ini didiami oleh berjenis-jenis dewa dan makhluk-makhluk "*supernatural*". Makhluk-makhluk ini dikenali sebagai "*orang hidup*". Mereka dipanggil demikian kerana orang hidup tidak akan mati iaitu berbeza dengan manusia biasa. Di antara "*orang hidup*" ini, yang paling kuasa ialah "*Tok Pedin*". Mengikut kepercayaan mereka Tok Pedinlah yang menjadikan sekalian alam termasuklah manusia, mergastua, gunung-ganang dan semua tumbuh-tumbuhan. Dalam menjalankan tugas-tugasnya, *Tok Pedin* mempunyai seorang penolong bernama *Karei*. Kadangkala *Karei* dianggap sebagai lebih penting kerana Kareilah yang selalu berhubung dengan manusia biasa.

Selain daripada dua watak ini, ada lagi beberapa dewa yang bertanggungjawab mengenai ribut dan taufan, hutan, tumbuh-tumbuhan, batu-batu besar dan sebagainya. Walau bagaimanapun, Kareilah yang sebenarnya "*mustahak*" dan mempunyai pengaruh yang tinggi. Beliau yang menjaga agar adat dan pantang-larang masyarakat dipatuhi dengan sepenuhnya. Misalnya, satu kesalahan telah dilakukan, maka *Karei* akan menurunkan hujan dan ribut atau mendatangkan harimau atau binatang-binatang liar yang lain.

Sistem kepercayaan mereka bolehlah dianggap sebagai satu alat *social control* dan *social sanction*. Menerusi bomoh, pawang atau halaq tiap-tiap kumpulan cuba menentukan supaya ahli-ahlinya tidak menyeleweng dari kehendak kumpulan-kumpulan mereka pada keseluruhannya. Ringkasnya dalam sesebuah masyarakat yang bergerak tanpa sistem kawalan yang formal, sistem kepercayaan tersebut tentu sama sekali mempunyai satu fungsi yang agak penting. Dewasa ini masih ramai orang Asli yang menganut fahaman Animisme, namun telah terdapat sebahagian daripada mereka menganut agama-agama lain seperti Islam, Kristian, Bahai dan lain-lain.

Mitos

Pada zaman pemerintahan British dan pemerintahan Jepun terdapat seorang bomoh yang hebat dan memiliki ilmu kebal. Bomoh ini sangat terkenal dan sering di ceritakan kepada anak cucu sehingga kini kerana ilmu dan kehebatan beliau. Menurut Encik Kulim, bomoh ini pernah berlawan dengan Jepun hanya menggunakan sebatang tongkat semasa penjajahan Jepun di Tanah Melayu. Beliau menjadi penyerang utama pada masa itu dan dapat menewaskan semua askar Jepun dengan hanya mengangkat tongkatnya.

Selain bomoh, beliau juga berfungsi sebagai tukang cerita. Tukang cerita biasanya cerdik, bijak, mengetahui mempunyai ilmu yang banyak tentang sejarah, asal usul, cerita dongeng dan mitos kaumnya. Kehilangan tukang cerita akan menyebabkan sesuatu kaum itu kehilangan tradisi dan adat mereka.

Bomoh mewariskan ilmu kepada anak lelaki dan kepada sesiapa yang berkeinginan untuk belajar dengan mengenakan pengeras tertentu. Ilmu yang diajar kebiasaannya tidak diajar seratus peratus. Oleh sebab itu, bomoh generasi sekarang tidak dapat menandingi ilmu bomoh pada generasi sebelumnya. Bomoh Kulim juga kurang pengetahuan tentang sejarah dan cerita-cerita dahulu tentang orang Asli Kensiu.

KEPERCAYAAN DARI ASPEK PERUBATAN

Bomoh

Masyarakat Kensiu mempercayai bomoh bukan sahaja berperanan sebagai mengubati penyakit. Kelebihan dan ilmu yang luar biasa pada dirinya menyebabkan dia dihormati dan disegani oleh kaumnya. Bomoh kebiasaannya orang yang sudah tua. Antara kelebihan bomoh ialah dapat membantu mencari orang yang hilang dan sesat di dalam hutan.

Puan Syarifah binti Kunyit merupakan ibu kepada batin Razali bin Kulim di Kampung Lubuk Legong. Beliau pernah menyimpan keris datuknya yang dipercayai mempunyai kuasa dan kelebihan kepada si pemilikinya. Ia merupakan barang pusaka daripada arwah ibunya. Namun begitu, keris ini hanya boleh dimiliki oleh orang lelaki sahaja dan telah diberikan kepada adik lelaki beliau. Kaum perempuan tidak boleh menyentuh dan memakainya. Keris ini dianggap boleh menjaga keselamatan dan melindungi pemilikinya daripada bencana dan malapetaka.

Sebelum perkhidmatan perubatan moden diperkenalkan, bomoh memainkan peranan penting dalam perubatan tradisi dengan menggunakan daun dan akar kayu. Bomoh akan menjampi pesakit berkenaan di samping menetapkan beberapa pantang agar penyakit akan pulih segera. Jampi adalah ayat-ayat yang dibaca bagi sesuatu tujuan. Jampi ini selalunya digunakan untuk pelbagai jenis penyakit atau tujuan-tujuan lain. Orang asli Kensiu percaya setiap penyakit ada penunggu dan hantunya. Ia boleh dihalau dengan jampi serapah. Perkhidmatan jampi dikenakan pengeras yang ditetapkan oleh bomoh mengikut kemampuan yang dipersetujui. Antara pengerasnya yang dikenakan ialah berbentuk wang dan keperluan harian seperti makanan.

KEPERCAYAAN SEWANG

Sewang adalah upacara perubatan yang dilakukan dalam masyarakat Kensiu di Kampung Lubuk Legong. Menurut Encik Kulim yang merupakan bomoh di Kampung Lubuk Legong terdapat tiga jenis sewang dalam masyarakat Kensiu iaitu sewang perubatan, sewang tahunan dan sewang meraikan tetamu. Pada masa dahulu mereka melakukan sewang perubatan untuk berubat orang sakit yang menggunakan jampi dan bacaan tertentu. Manakala sewang tahunan dilakukan untuk musim-musim tertentu seperti musim buah,

musim bunga dan lain-lain lagi. Sewang meraikan tetamu pula diadakan ketika kenduri kahwin dan semasa mengadakan acara dan majlis tertentu. Aktiviti sewang hanya dilakukan pada sebelah malam sahaja.

Sewang Tahunan

Sewang ini bertujuan untuk memanggil roh semangat bagi musim-musim tertentu. Contohnya, musim bunga dan musim buah. Sewang ini melibatkan upacara pemujaan. Mereka akan memuja musim itu dengan menyanyi lagu-lagu yang berkaitan dengan musim tersebut seperti lagu Sai Surai Bungak (*kuntum bunga yang luruh*). Selain itu mereka akan memuja semangat gunung, sungai, pokok dan lain-lain. Sepanjang pemujaan dijalankan mereka berada dalam keadaan tidak sedar. Untuk pemujaan ini hanya orang tua sahaja yang terlibat. Kanak-kanak dan perempuan mengandung tidak dibenarkan berada dalam upacara pemujaan tersebut. Upacara ini diketuai oleh seorang bomoh dan terdapat beberapa pengikut yang menari dan menghentak buluh panjang. Sewang tahunan hanya dilakukan pada sebelah malam kira-kira pukul 9 malam sehingga 5 pagi. Mereka menggunakan kemenyan dan memasang api di tengah dan mengelilingi api tersebut.

Sewang Perubatan

Sewang ini bertujuan untuk mengubati sakit-sakit biasa seperti demam, sakit-sakit badan, sakit buatan orang dan lain-lain lagi. Upacara ini diketuai oleh seorang bomoh dan terdapat beberapa pengikut yang menari dan menghentak buluh sambil mengelilingi pesakit yang duduk berdekatan dengan kayu api. Upacara ini juga menggunakan kemenyan seperti upacara tahunan. Dalam upacara ini terdapat satu sahaja lagu yang dinyanyikan iaitu Yak Lengging Kong Padau (*ibu benda jahat*). Lagu ini dinyanyikan untuk memanggil semua makhluk jahat agar datang dalam upacara tersebut seterusnya menghalau semua roh-roh jahat di dalam badan pesakit. Bomoh akan membuang roh-roh jahat itu dengan menggunakan daun bonglai dengan memukul daun tersebut kepada pesakit.

Sewang Sambut Tetamu

Sewang ini sering dilakukan dalam kenduri kahwin dan majlis-majlis tertentu. Sewang ini bertujuan untuk meraikan tetamu yang datang. Bagi kenduri kahwin upacara sewang dilakukan selama 3 hari 2 malam. Ketua sewang dan pengikutnya akan menari beramai-ramai sambil bermain buluh panjang sebagai muzik. Antara lagu yang dinyanyikan dalam upacara ini ialah Doh Putau (*sambut tetamu*, Genalel Tom Cibei (*memanggil cahaya matahari*) dan Beh Balan Jamu Tak Sewo (*tempat tinggal orang zaman dahulu*). Upacara ini juga dilakukan pada sebelah malam.

Menurut Encik Kulim lirik lagu sewang ini hanya menggunakan bahasa Kensiu sahaja. Pada masa kini upacara sewang perubatan jarang dilakukan kerana masyarakat Kensiu menggunakan perkhidmatan moden di hospital dan klinik. Penduduk Kampung Ulu Legong juga telah ramai memeluk agama Islam dan upacara sewang adalah bertentangan dengan ajaran Islam yang telah mereka pelajari. Menurut Batin Razali bin Kulim bomoh di Kampung Lubuk Legong hanya tinggal dua orang sahaja iaitu bapa dan bapa saudara beliau.

Bomoh Kulim merupakan penduduk yang memiliki ilmu pengetahuan tentang orang Asli Kensiu di Kampung Lubuk Legong. Beliau menjadi rujukan penduduk Kampung Lubuk Legong terutamanya dalam hal adat resam dan budaya kaum Kensiu. Ilmu dan pengetahuan beliau sangat penting kepada generasi muda agar mereka tidak melupakan identiti dan tradisi turun temurun kaum Kensiu. Bomoh Kulim Bin Keramat mempunyai lima orang anak dan tiga orang cucu. Selain menjadi bomoh, beliau juga bekerja sendiri seperti penduduk kampung yang lain. Terdapat orang Melayu yang mengikut beliau ke hutan untuk belajar mencari akar kayu dan berburu.

KEPERCAYAAN BERBENTUK LARANGAN

Terdapat juga kepercayaan-kepercayaan berbentuk larangan. Sekiranya larangan tersebut tidak dipatuhi ia akan membawa keburukan. Dalam hubungan kekeluargaan masyarakat Kensiu, terdapat pantang larang yang masih diamalkan sehingga kini di mana menantu perempuan tidak boleh bersua muka dan bercakap dengan bapa mentua dan saudara lelaki sebelah suami seperti abang ipar dan bapa saudara. Mereka juga tidak boleh berkongsi pinggan mangkuk. Masyarakat Kensiu percaya jika mereka melanggar pantang larang ini bala akan berlaku. Kepercayaan ini wujud sejak dahulu lagi apabila seorang menantu dan bapa mentua demam sehingga menemui ajal.

PANTANG LARANG SEMASA HAMIL

Isteri

Isteri dilarang dari mengangkat barang-barang yang berat dan tidak boleh berdiri atau duduk di atas tunggul pokok yang telah mati. Jika perkara ini berlaku dipercayai isteri akan mengalami kesukaran untuk melahirkan anak. Di Kampung Lubuk Legong terdapat dua orang bidan yang mempunyai kepakaran secara tradisional untuk menyambut bayi yang baru lahir. Tetapi kini, perkhidmatan bidan kampung telah digantikan oleh jururawat kesihatan yang ditugaskan di kampung Lubuk Legong.

Suami

Semasa isteri mengandung si suami juga dilarang melakukan perkara-perkara seperti berikut: Antaranya, si suami perlu berhati-hati semasa memotong buluh. Pastikan pergelangan buluh dipotong agar air tidak bertakung. Hal ini dipercayai akan memberi kesan kepada isteri dan bayi. Jika memburu pula, darah binatang itu tidak boleh mengalir ke dalam sungai. Jika tidak sesuatu yang buruk akan berlaku seperti kilat, guruh dan cara mengelakkannya ialah membayar dengan darah. Antara binatang yang tidak boleh diburu semasa isteri hamil ialah biawak, tenggiling, kura-kura bukit, burung sageng, burung pumpang dan kubung. Suami juga tidak boleh memancing ikan kerana dikhuatiri memberi kesan kepada isteri dan tidak boleh menuturkan perkara yang tidak elok seperti mengumpat.

PANTANG LARANG SELEPAS BERSALIN

Antara pantang larang sebelum bersalin ialah kain berdarah yang keluar dari rahim ibu bersalin tidak boleh dicuci dan dihempas di sungai. Masyarakat Kensiu percaya jika perkara ini dilakukan kilat, ribut, banjir, hujan batu dan guruh akan berlaku di kampung berkenaan. Untuk mengelakkan perkara ini berlaku berterusan ia perlu dibayar dengan darah oleh orang yang mencuci kain berkenaan. Setelah mengambil darah, bomoh akan pergi ke sungai dan melepaskan darah tersebut. Sehingga kini pantang larang ini dielakkan kerana pernah terjadi pada suatu ketika dahulu.

Ibu yang baru bersalin juga tidak boleh makan makanan yang sejuk seperti timun bukit, umbut bayah dan lain-lain. Si ibu perlu tidur di sebelah unggun api sehingga sihat dan peranakan sembuh semula. Si ibu juga perlu meletakkan sejenis daun ke bahagian perut untuk proses penyembuhan. Amalan ini dilakukan sejak zaman nenek moyang mereka lagi. Apabila sistem peranakan telah sembuh si ibu boleh memakan semua makanan dengan dijampi oleh bomoh.

KESIMPULAN

Kesimpulannya, kajian ini membincangkan sistem kepercayaan masyarakat Orang Asli yang unik yang mana semakin kurang diketahui, dipelajari dan diamalkan oleh generasi mereka sendiri. Pendokumentasian penyelidikan ini dapat digunakan sebagai rujukan bagi pengkaji lain yang ingin membuat kajian berkaitan suku kaum Kensiu yang tinggal di Baling, Kedah. Selain kajian ini berpontensi mengembangkan dan memantapkan lagi bidang ilmu sistem kepercayaan orang Asli. Hal ini kerana, sistem kepercayaan orang Asli umumnya, dilihat semakin hilang dan terkikis akibat arus pemodenan dan globalisasi yang berlaku pada masa kini. Bilangan penutur Kensiu yang kecil ini juga boleh menyapakan budaya yang diwarisi sejak turun temurun lagi. Justeru itu kajian kebudayaan bahasa Kensiu ini perlu diberi perhatian kerana masih kurang kajian tentang bahasa Kensiu yang dilakukan oleh pengkaji terdahulu.

RUJUKAN

- Carey. (1976). *Orang Asli : The Aboriginal Tribes of Peninsular Malaysia*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design, Chosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Hunt A.W. (1952). *An Introduction to the Malayan Aborigines*. Kuala Lumpur: Government Printers.
- Ivor, H. N. Evans. (1968). *The Negritos of Malaya*. Frank Cass & Co Ltd.
- Jasman Ahmad. (1997). *Masyarakat Orang Asli (Sari Kebudayaan Masyarakat Melayu)*. Melaka: Associated Education Distributor (M). Sdn Bhd.
- Jimin Idris. (1972). *A Brief Note Of The Orang Asli Of Peninsular Malaysia And Their Ad Ministration*. Kuala Lumpur: JHEOA.
- Siti Aminah Mohd. (2015). *Kajian Amalan Budaya Orang Asli Suku Kaum Jakun di Kampung Peta*. http://eprints.uthm.edu.my/7029/1/SITI_AMINAH_MOHD_SAM.pdf. 20/7/2021.
- Taib, A. (1985). *Asas-asas antropologi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka Kementerian Pelajaran Malaysia.
- Yusof, R. (2010). *Asas Sains Sosial: Dari Perspektif Sosiologi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.